

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВОГО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-
ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ**



ВИПУСК № 1 (33)

Вінниця – 2020

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
ВИПУСК № 1 (33)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал
(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік
Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 3 від 25 лютого 2020 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В., к.мист-ства Іскра С.І., к.пед.н. Головська І.В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Луцинкевич Л.А., Царик А.П.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2020. – Випуск 1(33). – 155с.

З М І С Т

ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО – ШЛЯХ ДО УСПІХУ

ПЕДАГОГІЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ

РОМАНЕНКО В.В <i>Англійський фольклор як засіб формування соціокультурної компетентності школярів та студентів на різних етапах вивчення іноземної мови.</i>	13
ШЕРШУН Г.В <i>Безпека життєдіяльності як важлива складова професійної підготовки майбутнього фахівця.....</i>	17
ГРУЩЕНКО М.М., ЛЕЛЯК Л. М., MARTИНЮК В.М., ДМИТРИШИН Д.О <i>Формування фізичної культури особистості – основна педагогічна функція фізичної культури</i>	21
БУГА О.І <i>Діджиталізація педагогічної освіти освітнього процесу в закладах вищої освіти.....</i>	26
АВТУХОВ С.Л. <i>Фахова музична підготовка</i>	30
ЗАВАЛЬНЮК Я.М <i>Lexikologie, ihre aufteilung</i>	33
ГОРБАТА Л.Ф., ГУЛЯС Н.М <i>Позакласне життя та діяльність наукового обласного ліцею-інтернату.....</i>	39
КОРОЛЬ Т.І. <i>Формування навичок мислення вищого рівня на уроках англійської мови.....</i>	42
КРОПИВНИЦЬКА Г.М., ЛАГОЛА І.М. <i>Використання технологій інтерактивного навчання на уроках літературного читання під час вивчення творів різних жанрів (на прикладі творчості Т.Шевченка).....</i>	49
СЛОБОДЯНЮК В.Ю. <i>Особливості роботи з інтерактивними посібниками на заняттях з німецької мови</i>	54
ГОРБАТА Л.Ф. <i>Складові компоненти здорового способу життя старшокласників</i>	58
ЦАРИК А.П., ДМИТРИШИН Д.О. <i>Орієнтація оздоровчих видів гімнастики в систему фізичного виховання школярів</i>	61
ЯКОВЛІВА О. П <i>Формування когнітивної діяльності учнів початкової школи у процесі ігрової терапії.....</i>	66

ІНТЕГРАЦІЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ ЯК МЕХАНІЗМ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ

КЛИМЕНКО О.Ф <i>Теоретико-методологічне обґрунтування поняття сталого розвитку</i>	70
САВЧЕНКО О.С <i>Особливості копінг-поведінки творчої особистості</i>	73

ДУБЕНСЬКА Т., ЛАГОЛА І.М. Використання технологій критичного мислення на уроках літературного читання як засобу формування мовної особистості молодшого школяра.....	75
ЯРМОЛЕНКО М.П. Експериментальне дослідження креативності підлітків	80
КОВАЦЕНКО Г.В Розвиток образного мислення студентів на заняттях з фортепіано	85
ПЛОТИЦЬКА Ю.П Ефективна комунікація як засіб виробництва знання	89
ФЕДОРЧУК С.Ф Проблеми духовного розвитку особистості у контексті сучасних культурних умов	92
ОСАДЧУК А.С Вчинення правопорушень студентами	94

ЛАБОРАТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

СВИНАРЧУК В.М Сценарій військово-спортивного свята «Козацькі ігри патріотів»	97
ДИМІНСЬКА В.К., ПЕКУРАРУ Л.Г Музика об'єднує світ	104
МАРЦЕНЮК В.М Виховна година «Я – дитина і маю права».....	109
ДИМІНСЬКА В.К ПЕКУРАРУ Л.Г. Про що може розповісти сонатна форма	116
МАЗУР Т.А., БЕРЕЖАНСЬКА О.Ю. «О слово рідне, хто без тебе я?»	120
КАСІЯНЕНКО О.М Оформлення реквізитів: вимоги та правила План–конспект заняття.....	131
КИСЕЛЕВ Д.Л Из эпистолярного обзора возрождения: Данте и Шекспир..	139
КУШКО І.С. Розробка уроку: Державотворчий процес періоду директорії....	142
ПРИСЯЖНЮК Д.С Спорт у Вінниці на початку ХХ століття.....	149
КЛАПКО С.В. Тематичні обрії Шевченкової поезії	152

ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «Вісник науково-методичних досліджень «Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	156
--	-----

ЯРМОЛЕНКО М.П., магістрантка КЗВО
«Вінницька академія неперервної освіти»

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕАТИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ

Актуальність дослідження обумовлена вимогами сучасного українського суспільства до розвитку особистості: бути ініціативною, творчою, здатною реалізувати свій потенціал в умовах сучасного суспільства; вміти нестандартно мислити і знаходити неординарні рішення. Проте, для вивчення розвитку творчого потенціалу особистості підростаючого покоління, бракує емпірично обґрунтованих результатів досліджень креативного розвитку підлітків 12-13 років. Дане дослідження буде присвячене виявленню психологічних характеристик специфічних особливостей структурних складових креативності, а саме когнітивного, мотиваційного та особистісного компонентів в підлітковому віці.

Аналіз основних досліджень і публікацій. В українській психології питання творчості досліджували В.А.Роменець, В.О.Моляко, В.В.Павленко, В.В.Клименко та їх наукові школи. Дослідження з психології творчості, відомі під назвою «креативність», проводили зарубіжні вчені: Дж. Гільфорд, С. Меднік, Е. Торренс, Д. Халперн та ін. Однак, як відмічають автори С. М. Бернштейн, А. Н. Лук, Н. Г. Фролов, М. Г. Ярошевський, вони не були достатньо результативними.

Питання про розвиток творчих здібностей дітей дошкільного й

ВІСНИК. 2020

молодшого шкільного віку досить широко досліджувалось у психолого-педагогічній літературі (В. М. Дружинін, А. Леві, В. О. Моляко, О. М. Матюшкін та багато ін.), однак формуванню творчих здібностей у більш старшому, підлітковому віці належна увага не приділялась.

Проблематика креативності є однією з найбільш складних і неоднозначних областей психологічного дослідження. Різноманітні дослідження даного феномена як у вітчизняній, так і в зарубіжній психологічній науці і характеризуються багатоаспектністю досліджуваних явищ, різноманітністю підходів і визначень предмета. Проблема творчості і творчої здатності людини вивчається в багатьох галузях гуманітарного знання.

Однак досі залишається відкритим ряд питань, що стосуються природи, структури і змісту цього поняття. Одним з основних моментів, що перешкоджає формуванню єдиного розуміння таких широко використовуваних феноменів, як креативність, креативна особистість, креативний процес і креативний продукт, є відсутність єдиного визначення і критеріїв креативності. Згідно теоретичному дослідженню, проведеному К. О. Торшиною, ще в 60-х рр. ХХ ст. було дано понад шістьдесят визначень креативності. Можна лише припустити, у скільки разів зросла кількість визначень

до теперішнього часу (Торшина К.А., 2013).

Представник гуманістичної течії психологічного знання. Е. Фромм визначав креативність так: «Це здатність дивуватися і пізнавати, вміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, це націленість на відкриття нового і здатність до глибокого усвідомлення власного досвіду». Таким чином, критерій творчості для Е. Фромма – не певний результат (продукту творчої діяльності), а характеристики і процеси, що активізують творчу продуктивність (Фром.Е., 2009).

Згідно з концепцією Дж. Гілфорда і Е. Торренса, креативність розглядається як неповторний різновид мислення - так зване дивергентне мислення, яке допускає варіювання шляхів рішення проблеми, призводить до несподіваних висновків і результатів. Таке мислення протиставляється конвергентному, що спрямоване на пошук єдино правильного рішення на основі аналізу безлічі попередніх умов (Дружинін В.Н., 2008). Дивергентне мислення орієнтується не в відоме або відповідне рішення проблеми, а проявляється в тому випадку, коли проблема ще не розкрита і невідомий шлях її вирішення (Дж.Гілфорд, 1965).

У нашому дослідженні ми розглядаємо креативність – як сукупність індивідуальних психологічних характеристик творчої особистості, яка представляється як універсальна творча здатність до продуктивної діяльності і становить «особливий» випадок творчості в широкому сенсі, як діяльності по створенню нового, оригінального, раніше невідомого.

Підлітковий вік – дуже важливий період для формування і розвитку

креативності. Існують фактори зовнішнього середовища, які можуть зробити позитивний або негативний вплив на розвиток креативних здібностей. До цього часу дослідники надавали вирішальну роль спеціальному мікросередовищу, в якому формується дитина. Для розвитку креативності необхідна нерегламентоване середовище з демократичними відносинами і наслідування дитини творчої особистості.

Основною метою нашого дослідження є визначення рівня розвитку когнітивного, мотиваційного та особистісного структурних складових компонентів креативності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спочатку нами буде виконано опис основних результатів аналізу розвитку креативності для осіб підліткового віку, що були залучені до дослідження.

У якості респондентів виступили: 60 учнів опорного закладу «Лукашівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів». Всі випробовувані віком 12 – 13 років, що відповідає підлітковому віку вікової періодизації Л. С. Виготського.

Ми використовуємо наступні методики: 1)Тест Дж.Гілфорда на вербальну і невербальну креативність; 2)Методика «Легкість асоціювання» модифікація тесту Г.Айзенка в адаптації Н. А. Головань (Тунік Є.І.,)

Мета тесту Дж.Гілфорда (в модифікації Е. Тунік), оцінити вербальну та образну креативність, а також окремі креативні здібності: швидкість, гнучкість, оригінальність мислення, здатність бачити суть проблеми, здатність чинити опір стереотипам. Однак під час дослідження ми приділяли основну увагу

саме проявам оригінальності у дітей, тому що саме цей фактор є показником креативності дитини.

За результатами дослідження рівня вербальної креативності за субтестами «Використання предметів» і «Словесна асоціація» по всій вибірці в 60 осіб, ми отримали наступні результати.

27 % вибірки – мають рівень розвитку вербальної креативності дещо вищий за норму. Це характеризує здатність підлітків з цієї групи до висунення ідей, що відрізняються від очевидних, банальних чи твердо встановлених. Випробовувані з високим рівнем розвитку вербальної креативності характеризуються високою інтелектуальною активністю і неконформністю. Вони здатні робити великі розумові «стрибки» або «зрізати кути» при пошуку рішення, але це не означає імпульсивності, оригінальності рішень передбачає здатність уникати очевидних і тривіальних відповідей.

35% вибірки – мають рівень розвитку вербальної креативності в межах норми. Випробовувані цієї групи приводили різноманітні варіанти вирішення проблеми, але в деяких завданнях у них виникали труднощі, які могли бути пов'язані з недостатньою мотивацією, низькою поінформованістю. Наявність імпульсивних, банальних ідей привели до показників середнього рівня розвитку вербальної креативності.

23,4% вибірки – мають рівень розвитку вербальної креативності трохи нижче норми. У даної групи слабо виражені значення за показниками креативності можна пояснити недостатньою мотивацією випробовуваних, утрудненням в переході

з одного виду діяльності на інший, низьку інформованість, обмеженість інтелектуального розвитку і конформності випробовуваних.

15% вибірки – мають рівень розвитку вербальної креативності нижче норми. Під час проведення тестування підліткам потрібно багато часу на роздуми, що говорить про інертність мислення, невпевненості в правильності своєї відповіді. Виходячи з цих показників, можна сказати про низьку інтелектуальну активність, конформність, або ж про слабку мотивацію при діагностиці.

Результати первинної діагностики рівня невербальної креативності по субтестах «Ескізи» і «Прихована форма» розподілилися наступними чином. 31,6% учасників вибірки – мають середній рівень розвитку невербальної креативності. Виконуючи завдання підлітки давали оригінальні відповіді, під час виконання малюнків вони використовували просторову уяву, абстрактне та нестандартне мислення.

28,4% вибірки, – мають рівень розвитку невербальної креативності трохи нижче норми. Малюнки підлітків були оригінальні, але простіші, менш продумані без застосування уяви та творчого підходу.

40% учасників вибірки виконуючи завдання тестів, не виявляли особливого ентузіазму, серед великої кількості відповідей оригінальних варіантів було запропоновано досить мало. За результатами субтестів було визначено рівень розвитку невербальної креативності нижче норми.

Отже, після проведення нами методики дослідження рівня вербальної і

невербальної креативності, ми можемо зробити висновок що, в вибірці з 60 пілітків, 27% учасників, тобто 16 підлітків мають рівень креативності нижче норми. Виходячи з аналізу дослідження, ми з'ясували, що у підлітків даної групи в більшій мірі розвинений такий показник, як гнучкість мислення, і в меншій мірі

розвинена оригінальність креативного мислення.

З метою виявлення швидкості і вільності переключення від руху думки в одному напрямку до руху в зворотному була проведена діагностика за методикою «Легкість асоціювання» результати дослідження представлені в Таблиці 1.

Таблиця 1

Рівні асоціювання (образна креативність) на констатувальному етапі експерименту (n=60)

Вибірка	високий		достатньо високий		середній		низький	
N=60	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
	7	11,7	19	31,7	29	48,3	5	8,3

За результатами діагностики на констатувальному етапі експерименту було виявлено, що, шаблонність та стереотипність мислення була характерною для 8,3% респондентів, тобто 5 осіб в вибірці мають низький рівень асоціювання. Підлітками було дано менше 10 відповідей.

Середній показник креативності перебував у межах норми у 29 осіб, що відповідно становить 48,3%. Максимальна кількість відповідей опитуваних становила 14. Вищим за середній був рівень швидкості й вільності асоціативного мислення в 19 підлітків, що становить 31,7%.

Оригінальністю мислення відзначалися 7 осіб (11,7%) з вибірки 60 підлітків, що свідчить про те що вони здатні значно продуктивніше, ніж їх однолітки, приймати зв'язки і відношення між явищами, предметами, подіями.

Легкість асоціювання виражається в умінні знаходити аналогії там, де традиційно вони не проглядаються, в здібності побачити, знайти шлях до

вирішення проблеми, використовуючи різноманітні джерела інформації.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, узагальнюючи результати нашого дослідження, можна зробити такі висновки.

Аналіз характеристики розвитку креативності виявив, що в цілому в підлітків преважає середній рівень сформованості креативності. У структурі креативності виділено чотири значущих фактори: «вербальна креативність», «асоціативна креативність», «образна креативність» і «особистісна креативність». З них перші два чинники є провідними.

За результатами обстеження рівнів асоціативної, вербальної і невербальної креативності підлітків, 27 % учасників мають рівень креативності вище норми. Але наявність у дитини високих показників креативності не дає гарантій щодо високого рівня творчих досягнень у майбутньому, а лише показують, що у такого підлітка є найбільша ймовірність їх

прояву. Тому необхідні певні дії з становлення креативності як загальної розкриття та подальшого розвитку універсальної здатності до творчості. креативності людини.

Також, ми можемо зробити висновок про те, що для розвитку креативності в підлітковому віці необхідно створити умови для творчості, мотивувати дітей до нестандартних рішень, підтримувати дітей в їх починаннях, враховуючи вікові особливості підлітків. Особливості підліткового віку, такі як незалежність, вразливість, справляють істотний вплив на пізнавальні можливості дітей, зумовлюють подальший розвиток загального розвитку і є факторами людини.

Надалі перспективним залишається розгляд розвитку креативності як психічного феномену в залежності від рівня саморегуляції особистості, розвиток творчої особистості за допомогою тренінгу творчого моделювання, в залежності від орієнтації навчальних систем, спрямованості системи професійної підготовки та в залежності від освітнього статусу, з метою обґрунтування загально психологічного змісту даного явища психічного життя людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Роменець В. А. Психологія творчості: Навч. посібник. 3–тє вид. К. : Либідь, 2004. 145 с
2. Клименко В.В. Механізм творчості: чи можна його розвивати? //Шкільний світ, № 2–3, 2001. С.3–7.
3. Клименко В.В. Как воспитать вундеркинда. Харьков, 2006. 191 с.
4. Моляко В. О. Психологічна готовність до творчої праці. Київ : Знання УРСР, 1989. 36 с.
5. Лук А.Н. 'Мышление и творчество' - Москва: Издательство политической литературы, 1976 - с.144
6. Ільїн, Є. П. Психологія творчості, креативності, обдарованості // Є. П. Ільїн. - СПб: Пітер 2009.
7. Ярошевский, М.Г. История психологии от античности до середины XX в.: Учеб. пособие / М.Г. Ярошевский. - М.: Просвещение, 1996. - 416 с.
8. Торшина, К. А. Современные исследования проблемы креативности в зарубежной психологии// Вопросы психологии. 2013. № 4. С.123–132.
9. Бабосов, Є. М. Еріх Фромм / Е.М. Бабосов. - М. : Книжковий будинок, 2009. - 192 с.
10. Дружинин В. Н. Психология общих способностей. СПб.: Питер, 2008. 358.
11. Гилфорд Дж. Три стороны интеллекта// Психология мышления. М., 1965. С.124–145.
12. Тунік Є.Є.Т84 Кращі тести на креативність. Діагностика творчого мислення. - СПб. : Пітер, 2013. - 320 с. : іл. - (Серія «Практична психологія»)
13. Павленко В. В. Креативність: сутність, структура, закономірності формування і розвиток// Педагогічна освіта: Теорія і практика. Педагогіка. Психологія: зб. наук.

праць / Київ ун–т ім. Б. Грінченка; редкол. : В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа [та ін.]. Київ : ун–т ім. Б. Грінченка, 2015. Вип. 23. С. 15–21.

КОВАЦЕНКО Г.В., викладач фортепіано КЗВО
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

РОЗВИТОК ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ФОРТЕПІАНО

Постановка проблеми: Сучасний і історичний етап становлення та зміцнення України як незалежної держави передбачає, насамперед, підготовку професійно компетентних кадрів, які б змогли відродити та сприяти піднесенню духовної культури нації до світового рівня.

Виховання сучасного вчителя музики зумовлює зміни та доповнення у зміст і технологію педагогічної освіти, які б орієнтували студентів на загальнолюдські та національні цінності. Найважливішу роль в цьому процесі має відігравати перебудова системи викладання на основі широкого використання різних методів навчання, які вищою мірою сприятимуть розвитку у молодого покоління інтересу до своєї професії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розробці проблеми образного мислення на заняттях з фортепіано присвятили свої праці відомі діячі мистецтва Г. Т. Нейгауз, К.М. Ігумнов, К. Станіславський.

Мета дослідження полягає в уточненні змісту поняття «образне мислення» та визначені ефективних шляхів та методів розвитку образного мислення студентів на заняттях з фортепіано.

Постановка завдань. Завдання даного дослідження полягає у з'ясуванні сутності

та змісту методики формування образного мислення студентів на заняттях з фортепіано.

Виклад основного матеріалу дослідження: Музика народжується і живе як результат єднання діяльності композитора, виконавці, педагога, музикознавця та слухача. Спілкування між ними відбувається саме через музичні твори.

Ш. Мюніш писав: «Папір рясніє нотами та безліччю значків і з усім ви маєте розібратися, потрібно вдихнути в це життя, усе це повинні полюбити ви, а за вашою допомогою і інші.»

У свідомості композитора під впливом музичних вражень і творчої уяви зароджується музичний образ, що згодом втілюється в творі. Завдяки образній сфері музикант розкриває зміст музичного твору за допомогою виражальних засобів (мелодій, гармонії, ритму, динаміки й тембрального забарвлення).

Образне мислення як один з основних видів мислення, у психології іноді описують як спеціальну функцію – уяву, притаманну лише людині та необхідну у будь-якій діяльності, особливо сприйняття музики й музичного образу. Тому, розвиток образної уяви має спиратися на повне розкриття життєвого змісту музики з активізацією